

REPUBLIKA SLOVENIJA
**SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO**

MINISTER

Kotnikova 5, 1000 Ljubljana

T: 01 400 36 80

E: svrk@gov.si

Republika Slovenija
DRŽAVNI ZBOR
mag. Dejan Židan,
predsednik Državnega zbora RS
gp@dz-rs.si

Številka: 0010-19/2019/2

Datum: 10. 9. 2019

**Zadeva: Odgovor na pisno poslansko vprašanje Anje Bah Žibert v zvezi s slabim
črpanjem evropskih sredstev**

Zveza: Vaš dopis št. 020-07/19-1215/2 z dne 14. 8. 2019

Spoštovani gospod predsednik,

v prilogi vam pošiljamo odgovor na pisno poslansko vprašanje v zvezi s slabim
črpanjem evropskih sredstev, ki ga je ministru, pristojnem za področje razvoja,
strateške projekte in kohezijo, postavila poslanka Državnega zbora Republike
Slovenije Anja Bah Žibert.

S spoštovanjem,

dr. Iztok Purič
MINISTER

Priloga:

- odgovor

Poslati:

- naslovniku – po e-pošti

PRILOGA

Odgovor na pisno poslansko vprašanje Anje Bah Žibert v zvezi s slabim črpanjem
evropskih sredstev

Odgovor na pisno poslansko vprašanje Anje Bah Žibert v zvezi s slabim črpanjem evropskih sredstev

Poslanka Državnega zbora Republike Slovenije Anja Bah Žibert je preko predsednika Državnega zbora Republike Slovenije mag. Dejana Židana dne 14. 8. 2019 ministru za razvoj, strateške projekte in kohezijo postavila pisno poslansko vprašanje v zvezi s slabim črpanjem evropskih sredstev.

Poslanka Anja Bah Žibert ugotavlja:

Slovenija je bila nekoč ena tistih članic, ki se je lahko pohvalila z uspešnim črpanjem evropskih sredstev, do danes pa se je situacija spremenila, žal na slabše. V času kampanje pred evropskimi volitvami smo lahko brali, da je Slovenija v šestletni evropski perspektivi, ki se izteka prihodnje leto, počrpala zgolj okoli 20 odstotkov. Mnogi domovi za ostarele, ceste in šole, ki jih občani predvsem na podeželju oziroma preostalih delih Slovenije, ne le v glavnem mestu naše države, še kako potrebujejo, pa ostajajo nezgrajeni.

Temu je (ponovno) pritrdilo tudi Računsko sodišče, ki je predlogu splošnega dela zaključnega računa državnega proračuna za lani in pravilnosti izvršitve tega proračuna izreklo mnenji s pridržkom. Poleg opozoril, ki jih Računsko sodišče vedno znova izpostavi v svojih mnenjih, je v tokratnem še posebej zaskrbljujoča navedba, da je bilo v sprejetem proračunu za leto 2018 načrtovano, da bodo prejeta sredstva iz Evropske unije in iz drugih držav za 681,9 milijona evrov presegla plačila sredstev v proračun Evropske unije, dejansko pa je bil ta presežek realiziran v znesku 360,1 milijona evrov oziroma 52,8 odstotka načrtovanega zneska.

Na slabo črpanje evropskih sredstev v Slovenski demokratični stranki opozarjamo že dlje časa, tako preko poslanskih vprašanj in nujnih sej pristojnega odbora do izrednih sej državnega zbora, a zdi se, da se stvari prav nič ali zelo malo izboljšajo.

Glede na zapisano jo zanima:

1. Kakšen je vaš prvi komentar na izdano mnenje Računskega sodišča?
2. Kateri so najpomembnejši ukrepi, ki so konkretno pripomogli k boljšemu črpanju evropskih sredstev, odkar ste zasedli mesto ministra?
3. Katere kratkoročne ukrepe za izboljšanje črpanja evropskih sredstev načrtujete, glede na to, da je problematika črpanja evropskih sredstev že dlje časa res zaskrbljujoča?

Odgovor ministra za razvoj, strateške projekte in kohezijo

1. Kakšen je vaš prvi komentar na izdano mnenje Računskega sodišča?

Računsko sodišče RS je v delu revizijskega poročila o predlogu zaključnega računa proračuna RS za leto 2018, kjer govori o prejetih sredstvih iz Evropske unije in drugih držav, prikazalo vsa prejeta sredstva iz proračuna EU (za izvajanje skupne kmetijske in ribiške politike ter evropske kohezijske politike, za izvajanje centraliziranih in drugih programov EU ter ostala prejeta sredstva iz proračuna EU) in iz drugih držav. Na poslansko vprašanje odgovarjamo v okviru naših pristojnosti, torej z vidika organa upravljanja sredstev Evropskega socialnega sklada (ESS), Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in Kohezijskega sklada (KS).

Računsko sodišče RS v poročilu ugotavlja, da so bila v letu 2018 izkazana prejeta sredstva iz EU in drugih držav za 101 odstotek višja kot v letu 2017 predvsem zaradi več prejetih sredstev iz strukturnih skladov EU in Kohezijskega sklada. V primerjavi z letom 2017, ko se je v državni proračun iz naslova strukturnih skladov (ESS in ESRR) steklo za 34.365.290 evrov, so se prilivi v letu 2018 vidno povečali (325.819.825 evrov), kar predstavlja v poročilu izpostavljen indeks 948. Iz KS smo leta 2017 zabeležili 71.931.313 evrov prihodkov, leta 2018 pa 180.556.146 evrov (indeks 2017/2018 je znašal 254). Napredek je torej v primerjavi z letom 2017 očiten.

Dinamika na področju zadnje faze izvajanja evropske kohezijske politike (plačila iz proračuna EU) se krepi. Smo sredi programskega obdobja 2014–2020 (sredstva lahko koristimo do leta 2023), ko so projekti na terenu v polnem teku in ustvarjajo izdatke, posledično pa je več založenih izplačil iz državnega proračuna in na Evropsko komisijo poslanih več zahtevkov za plačila iz evropskega proračuna. Od slabih 300 milijonov evrov prihodkov, ki smo jih s kohezijskimi sredstvi ustvarili v letu 2018, smo jih samo 135 milijonov evrov v decembru 2018. Konec letošnjega leta bo rezultat še boljši. V začetku septembra 2019 smo zabeležili že za 211 milijonov evrov prihodkov iz EU, izkustveno pa vemo, da so tako izplačila kot povračila najvišja v zadnjem kvartalu leta.

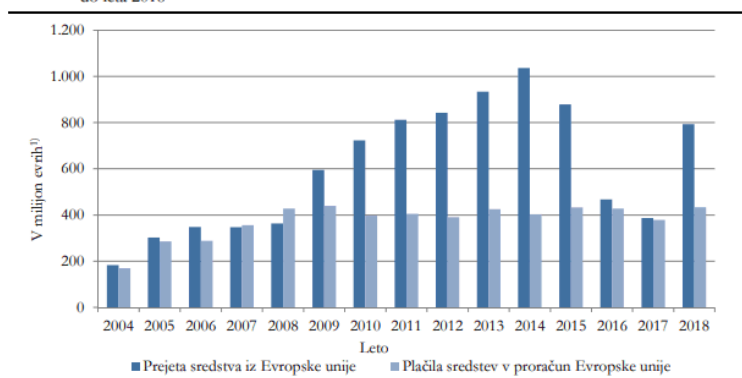
V zvezi z načrtovanjem in dejansko realizacijo, ki se potem odrazi na prihodkovni strani državnega proračuna, pa ugotavljamo tudi sami, da so ministrstva kot neposredni proračunski uporabniki pri načrtovanju proračuna na področju kohezijskih sredstev velikokrat preoptimistična. V veliki meri so od teh napovedi odvisne tudi napovedi, ki jih moramo v vlogi organa upravljanja posredovati na Evropsko komisijo.

Optimistično planiranje je značilno za celotno obdobje, odkar imamo na razpolago evropska sredstva, kar pomeni, da je razlog tudi sistemske narave. Če poskušamo čim bolj enostavno odgovoriti – pravice porabe v proračunu potrebujemo, da lahko v proračunu rezerviramo sredstva za prihajajoče razpise in projekte ter izplačila, ki izhajajo iz sklenjenih pogodb o sofinanciranju za projekte v teku.

Dejanska izplačila pa sledijo izvedbi na terenu, torej pri upravičencih, kjer pogosto zaradi različnih razlogov prihaja tako do časovnih zamikov kot tudi do nižje porabe od predvidene (npr. napake pri izvajanju, nižja vrednost ponudb od ocenjene vrednosti, odstopi od pogodb ipd.). Teh navedenih zelo raznolikih razlogov se zavedamo, zaradi česar poskušamo skupaj z ministrstvi čim bolj pozorno sproti spremljati izvajanje posameznih projektov in programov ter po potrebi odreagirati.

Vsekakor pa je treba poudariti, kar je prikazano tudi v poročilu Računskega sodišča, da je Slovenija pri izvajanju evropskih programov uspešna. To je lepo razvidno tudi iz Slike 11, s katero je prikazan neto položaj Slovenije glede na proračun EU.

Slika 11: Prejeta sredstva iz Evropske unije in plačila sredstev v proračun EU za obdobje od leta 2004 do leta 2018

Vir: Revizijsko poročilo Računskega sodišča RS - Predlog zaključnega računa proračuna Republike Slovenije za leto 2018.

Slovenija je razen v letih 2007 in 2008 dosegla pozitiven rezultat. V celotnem obdobju je prejela za 3 milijarde in 355 milijonov evrov več sredstev, kot je vplačala v proračun EU.

Hkrati je treba dodati, da so številke, torej črpanje, pomemben pokazatelj, niso pa edini – na SVRK posvečamo vedno več časa kakovostnim projektom z visoko dodano vrednostjo (primer pametne specializacije in razpisov na področju inovativnosti in konkurenčnosti ter raziskovalne

odličnosti), zaradi česar ni najbolj pomemben trenuten odstotek črpanja, ampak dosežen rezultat na koncu, ob tem seveda, da je dinamika črpanja zadostna, da sredstev, ki so sicer na voljo do konca 2023, ne izgubljam, v kar pa smo na SVRK prepričani, da jih skupaj z vsemi akterji v sistemu ne bomo.

S pomočjo sredstev evropske kohezijske politike smo v Sloveniji v zadnjih 15 letih uresničili več kot 10.000 projektov, ki so spisali mnoge uspešne zgodbe posameznikov, podjetij, občin, nevladnih in drugih organizacij ter mnogih drugih.

2. Kateri so najpomembnejši ukrepi, ki so konkretno pripomogli k boljšemu črpanju evropskih sredstev, odkar ste zasedli mesto ministra?

Najpomembnejši ukrepi za boljše koriščenje evropskih sredstev, ki smo jih izvedli v Službi Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) v zadnjih osmih mesecih, so zagotovo ukrepi na področju odprave težav z informacijskim sistemom za izvajanje evropske kohezijske politike.

V Sloveniji gre pravzaprav za tesno povezavo med tremi informacijskimi sistemi: sistem za izvajanje Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014–2020 – e-MA, sistem za izvajanje slovenskega proračuna MFERAC in sistem za potrjevanje izdatkov Evropski komisiji e-CA. Največ izzivov je izhajalo prav iz podatkovnih povezav oziroma komunikacije med informacijskimi sistemi.

Navkljub temu smo uspeli jeseni 2018 pospešiti potrjevanje že plačanih izdatkov do Evropske komisije in se izogniti potencialni trajni izgubi 183 milijonov evrov, v kolikor ne bi izpolnili t. i. pravila n+3 (odobrena sredstva za posamezno leto morajo biti porabljena do konca tretjega leta - dodeljena sredstva v letu 2015 do konca leta 2018). V prvi polovici leta 2019 pa je bilo zaradi pomanjkljivih in neustreznih podatkov v sistemu ogroženo tudi doseganje tako imenovanega okvira uspešnosti, ko je Slovenija morala pokazati vmesne dosežke programskega obdobja, ki predstavljajo podlago za spremembo operativnega programa.

Pomanjkljivosti v informacijskem sistemu je v reviziji sistema izvajanja evropske kohezijske politike aprila 2018 ugotovil tudi revizijski organ - Urad RS za nadzor proračuna (UNP). Slednji je v revizijskem poročilu sistem izvajanja ocenil z oceno dve, kar pomeni, da sistem deluje vendar so potrebne določene izboljšave.

V poglavju, kjer je ocenjeval delovanje informacijskega sistema e-MA, pa je podal oceno tri, kar pomeni, da sistem deluje delno, vendar so potrebne znatne izboljšave. Ker gre za tehnično strokovna vprašanja, je za UNP informacijski sistem ocenil tudi zunanji izvajalec v tematski reviziji informacijskega sistema. Na osnovi poročila zunanjega izvajalca je UNP v decembru 2018 izdal 27 priporočil za njegovo izboljšavo.

K reševanju problematike smo v SVRK pristopili s podrobnim akcijskim načrtom za odpravo pomanjkljivosti, kjer smo jasno definirali vse potrebne aktivnosti za čim prejšnjo izpolnitev vseh revizijskih priporočil. UNP-ju smo konec junija 2019 poročali o izpolnjevanju njihovih priporočil.

Evropska komisija je Slovenijo v začetku julija 2019 opozorila na možnost začasne zaustavitve plačil sredstev evropske kohezijske politike iz bruselske blagajne v slovenski proračun, v kolikor ne odpravi pomanjkljivosti v informacijskem sistemu e-MA.

UNP je s pomočjo zunanjega izvajalca v mesecu avgustu 2019 ponovno preveril delovanje informacijskega sistema in pregledal odprta priporočila iz systemske revizije. Ugotovili so, da je s sprejetimi ukrepi in izvedenimi aktivnostmi v celoti izpolnjenih 24 priporočil, tri priporočila pa delno. Izpolnjena so vsa priporočila, vezana na informacijski sistem e-MA, delno pa je

izpolnjeno priporočilo, vezano na informacijski sistem Ministrstva za finance in dve priporočili na področju zagotavljanja informacijske varnosti SVRK.

UNP je ugotovil, da so bile izvedene znatne izboljšave na informacijskem sistemu e-MA, ki sedaj omogoča zanesljivo zbiranje, beleženje in hrambo podatkov, ki so potrebni za spremljanje, vrednotenje, finančno upravljanje, preverjanje in revidiranje smotrnosti porabe sredstev evropske kohezijske politike.

UNP na podlagi ugotovitev tematske revizije informacijskih sistemov in naknadne revizije sistema organa upravljanja v pismu Evropski komisiji dne 6. 9. 2019 ugotavlja, da ni več pogojev za začasno zaustavitev plačil Sloveniji.

Glede na rezultat revizije UNP ocenjujemo, da smo sprejeli pravilne ukrepe in odpravili glavne pomanjkljivosti v informacijskem sistemu. Sistem deluje in omogoča nemoteno izvajanje kohezijske politike v Sloveniji. Verjamemo, da bo to prepoznala tudi Evropska komisija in ne bo realizirala v juliju 2019 napovedane možnostičasne ustavitve plačil iz evropskega proračuna.

Aktivnosti v povezavi z izboljšanjem delovanja informacijskega sistema in uporabniške izkušnje se še naprej intenzivno izvajajo in ostajajo pomembna prioriteta SVRK v letošnjem letu.

3. Katere kratkoročne ukrepe za izboljšanje črpanja evropskih sredstev načrtujete, glede na to, da je problematika črpanja evropskih sredstev že dlje časa res zaskrbljujoča?

V SVRK smo pripravili Akcijski načrt za pospešitev črpanja sredstev iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Vlada RS ga je obravnavala in sprejela na 11. redni seji 6. decembra 2018 in ga še isti dan poslala Državnemu zboru RS in Državnemu svetu RS.

V Akcijskem načrtu so ukrepi prednostno usmerjeni predvsem v optimizacijo delovanja informacijskih sistemov in v zmanjšanje razkoraka med izplačili iz proračuna RS in plačili iz proračuna EU. Ključne točke oziroma poglavja, po katerih v Akcijskem načrtu obravnavamo težave, so naslednje:

- Pospeševanje pošiljanja zahtevkov za povračilo EK;
- Razvoj in vzpostavitev informacijskega sistema organa upravljanja (e-MA);
- Finančni instrumenti;
- Konsistentnost uporabe načela pripravljenosti operacij za izvedbo v postopkih izbora;
- Sočasna izvedba dodeljevanja evropskih sredstev in postopkov oddaje javnih naročil pri uporabnikih proračuna;
- Prednostna obravnava načrtovanih operacij v postopkih okoljske presoje pri Ministrstvu za okolje in prostor in Agenciji RS za okolje;
- Optimizacija usmeritev/navodil za izvajanje evropske kohezijske politike;
- Podpora pri izvajanju evropske kohezijske politike;
- Teritorialni pristopi (dogovori za razvoj regij in mehanizem Celostne teritorialne naložbe);
- Analiza kot podlaga za omogočanje pogojev za 100-odstotno črpanje sredstev evropske kohezijske politike do konca programskega obdobja;
- Operacije s pomembnim finančnim vplivom na izvajanje OP EKP;
- Specifične težave po prednostnih oseh in predvidene rešitve.

Številne aktivnosti, predvidene v Akcijskem načrtu, se izvajajo po predvideni časovnici. Največji napredek je bil narejen na področju aktivnosti za odpravo pomanjkljivosti na informacijskem sistemu, izvedene so bile številne aktivnosti za pospešitev načrtovanja in izvajanja večjih infrastrukturnih in okoljskih projektov ter drugi pomembni ukrepi za pospešitev koriščenja sredstev evropske kohezijske politike. O izvajanju Akcijskega načrta SVRK poroča v okviru rednih četrtletnih poročil o izvajanju evropske kohezijske politike 2014–2020, s katerimi redno seznanja Vlado RS in pristojni odbor Državnega zbora RS.

Popravljen ocen sistem, ki jo je UNP posredoval na EK, bo omogoila nadaljevanje dialoga z Evropsko komisijo glede spremembe operativnega programa za obdobje 2014-2020.

V tem kontekstu pospeeno delamo na pripravi vsebinskih utemeljitev sprememb doseganja ciljev in kazalnikov programa (predvidoma bo Vlada RS o spremembi odloala v zadnjem etrtletju 2019). S tem je povezana tudi priprava osnove za doloitev dodatnih pravic porabe za namen evropske kohezijske politike v skladu z Akcijskim naartom Vlade RS, kar bo v nadaljevanju omogoiilo 100 odstotno porabo evropskih sredstev.

Kot e poudarjeno, se dinamika koriščenja sredstev krepi. V okviru izvajanja evropske kohezijske politike je bilo od januarja 2014 do konca junija 2019 dodeljenih sredstev resorjem vkljuenim v izvajanje evropske kohezijske politike za javne razpise, programe in projekte v skupni vrednosti 2,41 milijarde evrov, kar je 78 odstotkov razpoložljivih sredstev (navajamo EU del). Po izvedenih javnih razpisih posameznih ministrstev se je do konca junija 2019 na terenu izvajalo e za 1,97 milijarde evrov oziroma 64 odstotkov programov in projektov. Iz državnega prorauna (vkljueno s finaninimi instrumenti) pa je bilo upraviencem izplaanih 808 milijonov evrov, kar je 26 odstotkov razpoložljivih sredstev.

Do konca leta 2018 smo Bruslju potrdili za 16 odstotkov razpoložljivih sredstev Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike 2014–2020, do konca junija 2019 je ta delež znašal 25 odstotkov. Bruslju smo v obdobju prvih štirih obraunskih let potrdili za slabih 275 milijonov evrov, samo v petem obraunskem letu pa v višini 484 milijonov evrov.